

Zapustil nas je akademik, profesor dr. Srečko Brodar

Dan njegovega slovesa je bil 27. april 1987. Kakor je bil v Ljubljani malo opazen njegov odhod v bližajočih se prvomajskih praznikih, tako je bil neopazen njegov prihod v istem mestu leta 1893. V svojih 94 letih življenja pa je v slovenski in jugoslovanski znanstveni in kulturni zgodovini zapustil globoko sled, saj nam je odkril doslej neznano paleolitsko in neolitsko kulturno dediščino.

Akademik Brodar je študiral naravoslovje na Dunaju, diplomiral v Zagrebu in leta 1939 doktoriral v Ljubljani. Najprej je bil gimnazijski profesor, ki je rad hodil v svojem prostem času v naravo in iskal zanimivosti. Leta 1938 je tako prišel tudi v Potočko zijalko na Olševi in tam našel kup kosti jamskih medvedov, ki jih je nekdo skrivaj odnašal čez mejo v sosednjo Avstrijo. Ko je zelo odločno zaščitil to nahajališče in ga najprej bežno raziskal, je odkril boga-

to zapuščino ledenodobnih lovcev. Lotil se je sistematičnega in poglobljenega dela in po osmih letih trdih naporov je lahko predstavil svetu Potočko zijalko kot nahajališče paleolitske kulture — olševiana. Zbral je kosti 1500 jamskih medvedov in številna orodja ledenodobnega človeka, ki jih je podrobno preučil. O tem velikem delu je nedavno izšla pri SAZU obširna monografija.

Sedaj se je lotil še raziskovanja drugih paleolitskih pa tudi neolitskih postaj po Sloveniji. Čeprav so ga v tujini že dobro poznali in ga cenili, pa doma vse do konca druge svetovne vojne ni dobil za svoje znanstveno delo prave pomoči in priznanja. Šele leta 1946 je bil izvoljen najprej za izrednega, nato za rednega profesorja za prazgodovino človeka, kvartarologijo in paleolitik na ljubljanski univerzi. Ustanovil je Inštitut za prazgodovino človeka, ki so ga pozneje preimenovali v katedro za kvartarologijo. S sodelavci, ki si jih je vzgojil, je na široko zaoral ledino pri raziskavah paleolitika in neolitika na

slovenskem in pozneje tudi drugod po Jugoslaviji. Odkril je številna bivališča pračloveka: Njivice pri Radečah, Špehovko pri Zgornjem Doliču, Mornovo zijalko pri Soštanju, Kostanjevico ob Krki, Jamo pod Herkovimi pečmi na Kozjaku in številne paleolitske postaje na Krasu: Betalov spodmol pri Postojni, razne jame v okolici Pivške kotline; raziskal pa je še druge, dotlej le delno znane jame. Ker je bil znan po vsej Jugoslaviji, je sodeloval kot tedaj najpomembnejši strokovnjak tudi v drugih republikah.

Za svoje raziskovalno delo je znal navdušiti mlajše sodelavce, ki njegovo delo danes uspešno nadaljujejo v Sloveniji in zunaj Slovenije.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ga je že leta 1946 izvolila za svojega dopisnega člana, leta 1953 pa za rednega člana. Tako je dobil za svoje delo tudi ustrezno priznanje. Leta 1961 je postal častni doktor ljubljanske univerze, deset let pozneje pa njen zaslužni profesor. V letih 1949 in 1960 je prejel Prešernovo in leta 1974 Kidričevo nagrado. Poleg tega je prejel več državnih odlikovanj: Red dela z rdečo zastavo, Red zaslug za narod z zlato zvezdo, Red bratstva in enotnosti z zlatim vencem in končno še leta 1974 nagrado AVNOJ-a.

Za svojega dopisnega člana ga je izbrala Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti, bil je častni član Arheološkega društva Jugoslavije in dopisni član K. Obermaier Gesellschaft für die Erforschung des Eiszeitalters und seinen Kulturen (Bonn, Erlangen, Regensburg).

Napisal je 39 razprav in eno monografijo (Potočka zijalka z M. Brodarjem), 47 poljudnoznanstvenih razprav, poročil in ocen ter 16 literarnih prispevkov (pod psevdonimom Felicijan).

Bil je, prijeten predavatelj, ki je znal podajati snov na privlačen način, saj je vpletal med strokovno snov še številne anekdote iz časov svojih raziskovanj. Marsikaj, kar je predaval, je sam odkril in tako smo študentje posebno slovenski paleo- in neolitik spoznavali iz prve roke. Ljubljančani se spominjajo akademika Brodarja kako je še v svojih poznih letih ubiral vsak dan pot na Rožnik, odkoder se je vračal v svoj kabinet na Filozofski fakulteti. V visoki starosti je obiskal še enkrat tudi Potočko zijalko, kjer je pričel svojo znanstveno in raziskovalno pot. Tako se je postopno poslovil od narave, od svojega dela in življenja, mi pa smo mu hvaležni za vse kar nam je dal in prepustil.

Mario Pleničar